

Arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold - Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger - Pasientreiser HF

Innledning

Arbeidet med samfunnsansvar skal inngå som en del av den helhetlige virksomhetsstyringen i Pasientreiser HF. Dette innebærer at vi har et selvstendig ansvar for å følge opp alle lovkrav og sentrale føringer som gjelder sosiale forhold, miljøforhold og økonomiske forhold. Du kan lese mer om vårt samfunnsansvar her: [Rammeverk for samfunnsansvar](#)

Sosiale forhold handler blant annet om menneskerettigheter og retten til anstendige arbeidsforhold, og Pasientreiser HF arbeider aktivt med å sikre at virksomheten ivaretar disse grunnleggende rettighetene. Dette gjelder både internt i virksomheten og eksternt mot forretningsforbindelsene våre.

Vi er omfattet av åpenhetsloven og skal utføre og redegjøre for aktsomhetsvurderinger samt gi informasjon til alle som skriftlig etterspør dette.

Formålet med aktsomhetsvurderinger er å skaffe oversikt og analysere risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold internt, i leverandørkjeder og hos øvrige forretningspartnere.

Denne redegjørelsen dekker perioden 1. juli 2022 – 1. juni 2023. Redegjørelsen er signert av administrerende direktør og styret i henhold til reglene i regnskapsloven § 3-5.

Redegjørelsen for samfunnsansvar er lagt fram til styret for godkjenning før den er offentliggjort på Pasientreiser.no.

Generell informasjon

Om Pasientreiser HF

Pasientreiser HF er et nasjonalt helseforetak som er etablert for å oppfylle de regionale helseforetakenes «sørge-for ansvar» på området pasientreiser.

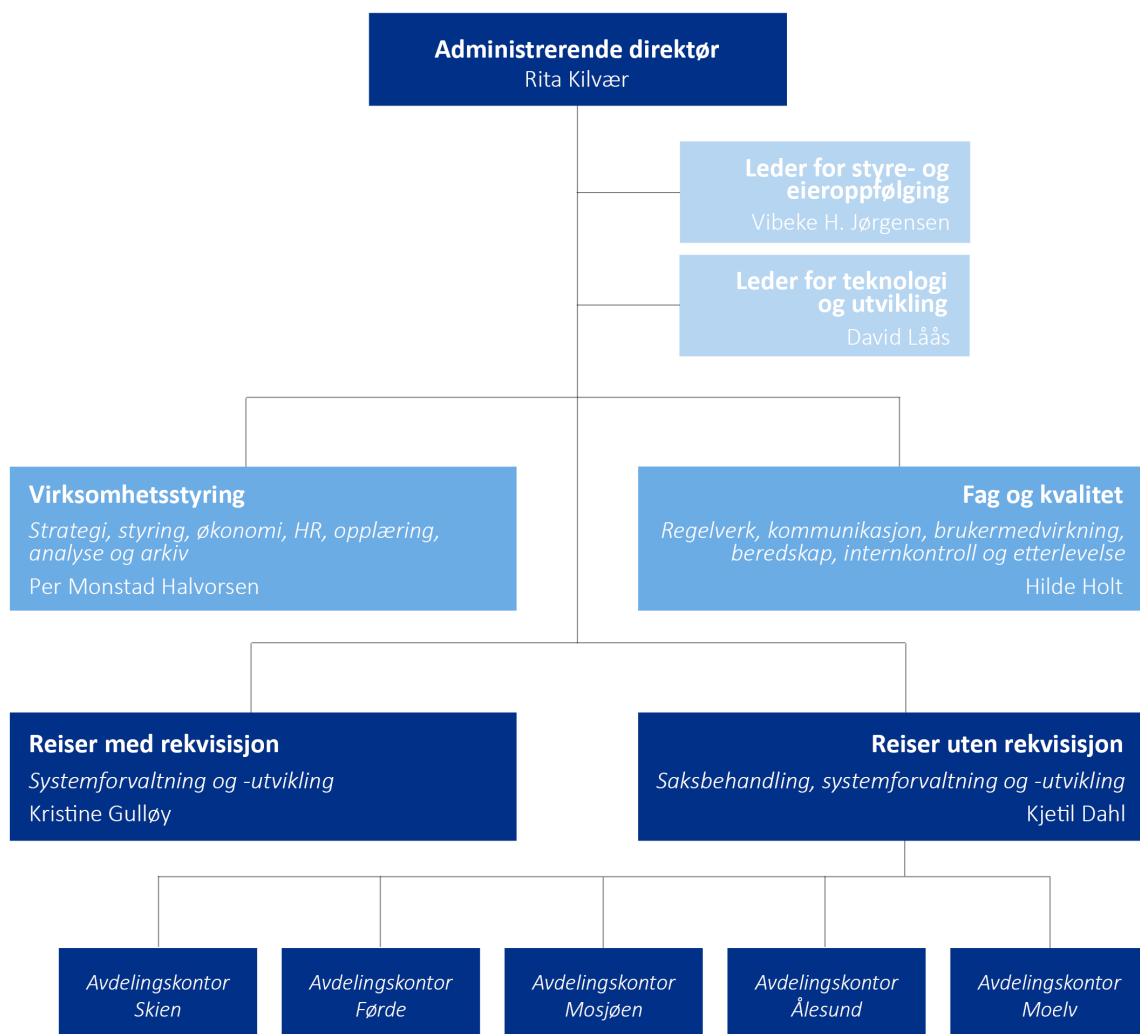
Det overordnede formålet til Pasientreiser HF er å bidra til at pasientene kommer til og fra offentlig godkjent behandling og at de som har rett til støtte til reisen sin får det. Foretakets formål er uttrykt slik: *Pasienten får oppfylt sin rett til pasienttransport.*

Pasientreiser HFs visjon er at brukere, helsepersonell og eiere skal få: *En enkel, tilgjengelig og kostnadseffektiv pasientreise.*

Foretaket har hovedkontor i Skien og avdelingskontor i Mosjøen, Førde, Ålesund og Moelv.

Som faglig kompetansesenter har Pasientreiser HF ansvar for å forvalte og bidra til videreutvikling av pasientreiseområdet. Foretaket har ansvar for teknologiutvikling og systemforvaltning av reiser med og uten rekvisisjon, er databehandleransvarlige for enkelt- og direkteoppgjørsregistrene, er en service- og støttefunksjon, samt ivaretar administrative og merkantile fellesoppgaver og samordningsoppgaver. Foretaket yter juridisk bistand og opplæring, og bidrar til harmonisering av regelverk og praksis i forvaltningen av pasientreiser på nasjonalt nivå.

Pasientreiser HF ivaretar ansvar og oppgaver gjennom følgende organisering:

Styret i Pasientreiser HF består av syv medlemmer, to av disse er valgt av og blant de ansatte. Øvrige styremedlemmer oppnevnes av de regionale helseforetakene. I tillegg har brukerorganisasjonene to observatører i styret, som er oppnevnt fra de regionale helseforetakenes brukerutvalg.

Ansatte:

Per 31. mars 2023 var det totalt 115 faste ansatte (110,7 årsverk), 3 timelønnede og 12 innleide vikarer. Pasientreiser HF jobber med likestilling og ikke-diskriminering i alle deler av vårt arbeid. Du kan lese mer om dette her: [Likestillingsredegjørelse Pasientreiser HF - Pasientreiser HF.](#)

Forankring av arbeid og ansvar:

Pasientreiser HF har forankret arbeidet med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i interne retningslinjer og prosedyrer. Dette er retningslinjer som gjenspeiler vårt verdisyn og som viser hvordan Pasientreiser HF arbeider med å redusere risikoen for negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Eksempler på slike retningslinjer er våre etiske retningslinjer og prosedyre for informasjonskrav og aktsomhetsvurderinger.

Ansvar i tråd med åpenhetsloven og rammeverk for samfunnsansvar, er forankret hos administrerende direktør og i styret. Styresaken kan leses her: [Styresaker 2023 - Pasientreiser HF](#).

Varslingskanaler og klagemekanismer:

Pasientreiser HF har egne interne varslingsrutiner for ansatte. Ved kritikkverdige forhold skal det varsles, og det kan også gjøres anonymt i internkontrollsystemet (TQM).

Negative funn i forbindelse med kartlegging og risiko av forretningsforbindelser (leverandørkjeden og forretningspartnere), inkludert varsling og retting, skal håndteres etter prosedyre for aktsomhetsvurderinger.

Alle har rett til å be Pasientreiser HF om informasjon om hvordan vi håndterer negative konsekvenser på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Mer informasjon om dette finner du her: [Åpenhetsloven - Pasientreiser HF](#). Informasjonskrav håndteres etter prosedyre for behandling av informasjonskrav etter åpenhetsloven, som er utarbeidet i samsvar med lovens krav. Ved avslag skal Pasientreiser HF blant annet informere om retten til å få nærmere begrunnelse for avslaget og om retten til å klage til Forbrukertilsynet som tilsyns- og veiledningsorgan.

Risikokartlegging og funn

Kartlegging eksterne forhold:

Pasientreiser HF gjennomførte høsten 2022 en innledende risikovurdering i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og føringer som gjelder bransje, geografi (opprinnelsesland/område), produkt og virksomhet med tilhørende veileder: [OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv \(regjeringen.no\)](#)

Risikovurderingen kartla det overordnede risikobildet og bidro til å identifisere områder med høyest risiko for negativ påvirkning på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i leverandørkjeden og hos forretningspartnere.

Arbeidet besto i å gjennomgå alle rammeavtaler inngått av Sykehusinnkjøp HF, og som Pasientreiser HF er tilknyttet. I tillegg ble egne anskaffelser og inngåtte avtaler gjennomgått.

Med bakgrunn i prinsippene om risikobasert tilnærming og forholdsmessighet, ble det bestemt å se nærmere på tre rammeavtaler, hvor vi har foretatt avrop og tre egne avtaler.

Dette gjaldt rammeavtaler om kontormøbler, mobiltelefon- og nettbrett og fasilitetstjenester, mens egne avtaler gjaldt kaffeleveranse, renhold, post og transport. Basert på erfaring knyttet til bransje, geografi og produkt, omfatter alle disse avtalene områder hvor den generelle risikoen for negativ påvirkning på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er høy.

Vi har innhentet og gjennomgått risikovurderinger som er gjort av Sykehusinnkjøp HF i forbindelse med anskaffelsesprosessen av rammeavtalene. Det fremgår at Sykehusinnkjøp HF foretar vurderinger innen miljø og sosialt ansvar i hver anskaffelse, og det stilles alltid krav til at tilbydere må kunne redegjøre for etisk handel i alle ledd. Kravet til aktsomhet er derfor ivaretatt når det gjelder disse avtalene.

Det vises for øvrig til [Samfunnsansvar - Sykehusinnkjøp HF \(sykehusinnkjop.no\)](#) for nærmere informasjon om aktsomhetsvurderinger og årlig redegjørelse for Sykehusinnkjøp. Det kan også nevnes at hvis vi får mistanke om brudd på menneskerettigheter innen et område, der vi har avtale med Sykehusinnkjøp HF, skal mistanken varsles via e-post til avtaleforvaltningsorost@sykehusinnkjop.no.

Når det gjelder avtalene Pasientreiser HF har inngått gjennom egen anskaffelse, har vi bedt de aktuelle leverandørene å redegjøre for hvordan menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold ivaretas. De må blant annet redegjøre for etterlevelse av forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for relevante bransjer, type ansettelsesforhold for arbeidstakere som utfører tjenestene på våre avtaler, hvordan arbeidstid er regulert, opprinnelsesland på visse type produkter, og hvordan leverandøren følger opp menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen leverandørkjede.

Foreløpig har vi kun mottatt redegjørelse fra leverandøren av posttjenester/transport. Redegjørelsen beskriver tilfredsstillende lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med gjeldende overenskomst.

Pasientreiser HF vil følge opp detaljkartleggingen av de andre leverandørene som er blitt forespurt, og det vil bli redegjort for dette neste år.

Hvis det fremkommer brudd eller fare for brudd på menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold etter kartlegging av risiko, vil dette håndteres i samsvar med de reaksjonsformene som er beskrevet i vår interne prosedyre for aktsomhetsvurderinger.

Kartlegging av interne forhold:

I tillegg til vurdering av eksterne avtaler og forretningsforbindelser, har Pasientreiser HF foretatt en vurdering av egne interne forhold sett opp mot lønns- og arbeidsforhold.

Arbeidstakernes rettigheter i Norge er godt regulert gjennom lovverk. Ytterligere reguleringer gjennom hovedavtalen, lokale og sentrale overenskomster mellom partene i arbeidslivet, samt foretakets generelle personalpolitikk, skal sikre ansattes lønns- og arbeidsforhold.

Pasientreiser HF har gjort en vurdering av om rutiner for å sikre likebehandling når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår for innleide vikarer er ivarettatt.

Rutinen er at innleie av personell skal skje gjennom avrop på rammeavtale som er inngått med et bemanningsforetak. For å sikre like lønns- og arbeidsvilkår oversender foretaket til enhver tid gjeldende tariffavtale til bemanningsforetaket. Basert på oversendt informasjon, innplasseres kandidatene i tråd med bestillingen (stillingskategori). I 2022 ble rutinen undersøkt og vurdert av foretaket. Det ble tatt stikkprøver for å verifisere at lønnstabeller og ansiennitetsregler ble oversendt bemanningsbyrå ved et konkret avrop

Resultatet viste at rutinen var innarbeidet, men at det var en forskjell i lønns- og arbeidsvilkår mellom innleid og fast personell. De innleide ble av bemanningsforetaket lønnet på timelønn i motsetning til fast ansatte som lønnes i prosentstilling. Konsekvensen av dette var at de innleide da ikke fikk lønn ved bevegelige helligdager/røde dager. Det er iverksatt tiltak for å følge opp dette i samarbeid med bemanningsbyrået. Gjennomgangen viste også behov for å skriftliggjøre rutiner for innleie. Dette er derfor definert som et tiltak som vil bli fulgt opp av foretaket.

I tråd med endringer i arbeidsmiljøloven som gjelder innleie fra bemanningsforetak, ble det i februar 2023 inngått avtale med tillitsvalgte om tidsbegrenset innleie. Det er avtalt at bruken av innleid arbeidskraft skal drøftes med de tillitsvalgte to ganger per år.

De som er innleid nå har kontrakt ut september. Dersom det etter denne perioden fremdeles vil være behov for innleie, vil dette skje ved avrop/bestilling på nasjonal rammeavtale for vikartjenester, administrativt- og støttepersonell som Pasientreiser HF nylig tiltrådte. Av avtalens ordlyd fremgår det klart at lønn skal tilsvare den samme lønnen som en tilsvarende fast ansatt hos kunden, etter en vurdering av type arbeid som skal utføres, arbeidserfaring og utdanning.

Tiltak og oppfølging

Høsten 2023:

- Pasientreiser HF vil sette i gang forebyggende tiltak for å redusere risikoen for negative konsekvenser. I første omgang betyr det at prosedyren for anskaffelser gjennomgås og revideres, slik at alle kravene som følger av rammeverk for samfunnsansvar, inkludert åpenhetsloven, tydeliggjøres.
- Vi vil utarbeide en skriftlig prosedyre som skal følges ved innleie av ressurser. Prosedyren skal utarbeides i samsvar med veilederen for bestilling av vikartjenester, administrativt- og støttepersonell som Sykehusinnkjøp har utarbeidet til nasjonale rammeavtalen.
- Vi skal vurdere om foretakets etiske retningslinjer skal revideres for å gjenspeile kravene i åpenhetsloven på en bedre måte.
- Pågående detaljkartlegging av egne avtaler vil bli fulgt opp, og gjennomført i løpet av sommeren ev. høsten 2023. Resultatet vil fremkomme av neste års redegjørelse.

Oslo, 15. juni 2023

Signatur fra styremedlemmene